

Nro. 24.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Költ Bétsben Septemhernek 20-dik napján 1796-ik
éftendőben.

Hadi Történetek és Környülállások.

Péntektől fogva három különös és hivatalbeli tudósításokat közlött a' Bétsi Udvari Diárium könyvnyomató műhelye az olvasó Publikummal. Az első, t. i. az el múlt szombaton költ kétféle, úgymint már meg történt, és ez után meg történhető dolgokat foglal magában. A' már meg lett dolgok ezek, hogy Gr. *Wurmser* fő vezér az eiletséget hátul akarván fogni, Sept. 7-ik napján a' *Trinolanoi* és *Córolói* Frantzia postokat meg támadta, onnan el úzte, és noha *Quosdanovich* F. M. Lajtinántot *Buffzanói* tanyájából ki nyomta légyen is az ellenség; ő mindazáltal, t. i. Gr. *Wurmser* állandó lévén feltétele mellett, Sept.

9-ikén a' *Legnagogi* tanyát el foglalta, 's a' következett napon ármádiájának derekával együtt az *Ets* vizén szerentsésen által költözött. — A' lehetőségek, de a' mellyeknek valóságához mind Gr. *Wurmsernek* magának, mind a' Publicumnak nagy reménysége vagyon, ezek, hogy ő nemcsak az Olasz Országi *Tirolisból* egészlen ki fogja az ellenséget nyomni, hanem ennekfelette a' *Mantuai* várat is fel fogja mostani ostromoltatása alól óldozni, 's annál fogva egész *A. Lombardiát* fel szabadítani az ellenség hatalma alól.

A' tegnap előtt, t. i. vasárnap költ második és harmadik hivatalbeli jelentések azokat a' nevezetes hadi dolgokat foglallyák magokban, a' mellyek ármádiánknak jobb és bal szarnyainál, t. i. a' *Frankóniai* és *Baváriai* kerületekben, a' múlt Augustusnak 23-ik napjától fogva, e' mostan folyó Septembernek 12-ikéig történtenek, és a' mellyekről ennekelőtte igen rövid jelentést tettünk, most pedig bővebb tudósítást közölhetünk Érd. Olvasóinkal.

Az ármádiánknak jobb szarnyánál, mellyet már tsaknem Cseh Ország határaig nyomott vala az ellenség, történt hadi dolgokat ekként adja elő ez a' tudósítás: Aug. 23-ikén három colonnéba formálván magát Gr. *Wartensleben* hadi Tárnokmester, *Kray*, B. *Werneck* és Gr. *Kollowrath* Generalisok segítségek által, *Amberg* mellett meg támadta 's keményen meg verte az ellenséget. Itten Gr. *Hadick* és hertzeg *Hohenlohe* Generalisok hafznos szolgálatot tettek Gr. *Wartenslebennek*, a' mennyiben az *Ambergi* tetőkön vólt ellenséget onnan le üzték, és a' *Blankenstein*, 's *Barkó* hufzár regimentjei, az *Uhlánusok*, a' *Latour* könnyűízerü és *Mack* vasas seregei által mindenütt nyomokba üztették a' *Frantziákat*, a' melly alkalmatossággal a' *Vétsey* hufzár regimentjebeli vitéz *Obristlajtinánt*, *Devall Rosenbergnél* utól érvén a' *Fr. arriergardét*, az az, utól ment sereget, annak *quarrejébe*, az az, négy szegeletü linéába formált seregébe bé vagott, 21 fő tilztet, 513 köz embert

fogságba ejtett, a' többit pedig mind egy lábíg öltve aprította. — Ezen vitéz Obristlajtinánton kívül *Unterberger* ártilléria Generálist és *Mesko Blanckenstein* huzár regementéből való Kapitányt nagyon magasztalja *Wartaslében* hadi Tárnokmester.

Aug. 28-ik napján három osztály Frantziáság menvén *Bambergbe*, B. *Hotze* F. M. Lajtinántot, a' ki a' *Würtzburgba* vivő útnak fedezésére állított vala ki, nagy tüzességgel meg támadta, és számos lovassága, 's ártillériája léven az ott lévő tetokról le nyomni igyekezte; és végbe is vitte volna fel tételét, ha B. *Hüller* Generális a' *Großmansdorfi* erdőt előre el nem foglalta, 's ilyenképen az ellenség előmenetelét meg nem akadályoztatta volna. Azonközben mind a' *Kray* F. M. Lajtinánt avangárdéja, mind armádiánknak dereka *Bamberghez* jutván, Aug. 30-ikán este tovább lődült az ellenség; lovas vitézeink pedig mindenütt nyomban üzték.

Aug. 31-ikén *Schwartzenbáchba* mársirozván *Hotze* Cenerális a' szomszéd helységben *Deltebáchban* egy tsuport Frantziáságot el fogatott; onnan Sept. első napján *Württemberg* felé vette az útját, holott fel kéretvén a' kastélyt, de üres választ vévén az abban volt Fr. őrizetnek Commendansától, Gr. *Plunquet* Obristlajtinántot a' várásbába küldötte, 's egy felől maga, más felől B. *Kienmeyer* Generális lövöldöztették a' kastélyt, *Plunquet* Obristlajtinánt pedig olly sebes tüzet adatott a' kastélyból ki tsuport katona őrizetre, hogy leg ottan kéntelen volt magát vissza húzni. Ment ugyan Sept. 2-ikán egy Fr. colonne segítségére, de ennek is eleibe küldetvén B. *Hüller* Generális egy batallion gyalogsággal, sem a' kastélyban volt Fr. őrizetet onnan ki nem szabadithatta, sem maga ki nem álhatta ártillériánknak sebes tüzet.

Sept. 3-ikán, mellyen t. i. *Károly* kir. hertzeg vezérlése alatt tökéletes diadalmat vettenek seregeink az ellenségen, reggeli 8 órakor ismét meg

támadták B. *Hüller* Generálist a' Frantziák, a' ki hat kompánia gyalogsággal öregbitvén a' kórmányára bízott sereget, nemcsak a' *Schwinfurti* utat illendőképen védelmezte, hanem e' mellett a' szomszéd tetőkön állott ellenséget is le üzte. Az alatt *Hotze* Generális jó rendbe. vévén kavalériáját ő az ellenség bal, *Károly* fő hertzeg pedig a' jobb szárnyára tsapott, 's tsak hamar ki mozdítván őket a' tsata helyéről, a' *Splényi* 's *Gemmingen* gyalog regimentjeit, és a' Császár nevet viselő könnyűszerű lovas sereget küldötte utánnok, a' mellyek nem keves kárt tettek a' futó Frantziáságba. Ugyan akkor előre nyomúlvan *Canisius* Generális a' *Lewenehr* könnyűszerű lovasaival, nemcsak a' *Legenfeldi* erdőből ki szoritotta, hanem a' Fr. gyalogság ágyújáig üzte az ott vólt patriótákat.

Ezen egymás után esett, 's reánk nézve hasznos hadi történetekben mutatott vitézségekért nagyra magasztallya *Hotze* F. M. Lajtinant B. *Hüller*, hertzeg *Lichtenstein*, *Schellenberg* és *Canisius* Generálisokat; B. *Bolza* Obestert; Gr. *Plunquet* és *Zinn* Obristlajtinantokat; *Prohaska* fő Strázsamestert, *Czerwenka* ártilléria Kapitányt és *Lebzelter* Kapitányt.

Mindenek felett magasztallya ő királyi hertzsege Gr. *Sztáray* F. M. Lajtinántot, a' ki az ezen, t. i. Sept. 3-ikán nyert győzedelmét vitéz seregeinknek annyiban, hogy az ellenségnek reánk való ütést meg előzte, nagyon siettette, és ámbár egész erejét ellene fordította légyen is *Jourdan* Fr. Generális: ő mindazáltal mind addig tartoztatta az ellenséget, 's mind addig védelmezte magát, mig dél után 4 órakor maga ő kir. hertzsege segítségére menvén a' lovassággal, t. i. a' *Szekely*, *Barkó* és *Blankenstein* huszárokkal, a' *Kinsky* könnyű lovas seregével, a' *Mack* vasas, és az *Albert* 's *Császár* karabélyosaival belé vágatott az ellenség jobb szárnyába. Itten is igen ditsiretesen viselték magokat hertzeg *Hohenlohe* és Gr. *Hadick* Generálisok; *Levachich* Obester;

Kerekes fő Strázsamester, *Montccuculi* és *Benarovich* Kapitányok a' *Barkó*; *Szentkereszt*i Obester, *B. Révay* fő Strázsamester és *Csánadi* Kapitány a' *Blankenstein* huszár regimentjeiből; *Merveld* Obester, *Provenchr* és *Walterskirchen* Kapitányok, 's *Christ* fő hadnagy a' *Karatzay* könnyűszerű lovas seregéből.

A' Sept. 6-ik napján *Aschaffenburg* előtt történt véres ütközetben is igen hasznos szolgálatot tett *Gr. Hadick* Generális, a' ki *Jelachich* Obester avantgardéja segítségére küldetvén *Kray* F. M. Lajtnánt által, keményen meg támadta, 's hátrább verte az ellenség bal szárnyát, a' jobb szárnyát pedig egészen le nyomta hertzeg *Hohenlohe* Generális azon tetőről, mellyen erőssen bé sántozta vala magát, a' melly tsatában igen sok Frantziáságot le vagdalván, 1 Obestert, 2 Obrist-lajtnántot, 1 fő Strázsamestert, 10 fel tiszet és 422 köz embert ejtettek a' mieink fogságra. Itten is nagyon meg különböztették magokat *Gr. Hádick*, és hertzeg *Hohenlohe* Generálisok, *Szentkereszt*i Obester, *Nadasdy* és *Ketzer* Kapitányok, 's mások többen is, a' kiknek mint esmeretleneknek neveiket el halgatom.

Az Aug. 22-ik napjától fogva Sept. 6-dikáig történt tsatákban 20 ezer embernél több veszett el, esett sebbe és fogságba az ellenség közül; részünkről ellenben, a' Fels. hadi Kancellária jegyzése szerént, 4 fő tiszet, 's 282 köz ember holt meg; 28 fő tiszet, 's 1276 köz ember esett sebbe; egy tiszet és 382 köz ember fogattatott, vagy tevelyedett el, mellyet az ellenség veszteségéhez képest tsekélységnek lehet tartani. — A' meg holtak közül, *Latour* könnyűszerű lovasai közül *Montdel*, *Lövehner* könnyű lovasai közül *Brunek* fel hadnagyokat, 's *Devins* magyar regimentjéből *Wilzeck* zászló tartót említhetem. A' sebbe esetek közül előttünk esmeretesebbek *Skaritz*a Obester a' *Vétsey*; *Ötvös* Kapitány a' *Császár*; 's *Kundó* fel hadnagy a' *Blankenstein* huszár regimentjeiből.

Károly fő hertzeg *Friedbergben* Sept. 12-ikén költ tudósításából olvassuk, hogy az előtt har-
mad nappal *Neu F. M. Lajtinánt* három colonnéra
osztván fel a' *Moguntziai* katona őrizetet üzni
kezdette az ellenséget, 's *Wiszbadennél* meg tá-
madván sokakat el fogott, és hogy *Kray F. M.*
Lajtinánt egész *Wetzlárig* nyomúlt előre, holott
a' *Jourdán* armádiájának arriergardeje, az az,
útól menő serege most vagyon.

Austriai Belgium.

Aug. 29-ik napján így irnak *Brüsszelből*: Az
eddig *Mechelemben* állott ártilléria, és az ahhoz tar-
tozó ártilléristák *Flandriának* tengerre fekvő ré-
szébe és a' *Calaisi* osztalyba marsirozni parantsol-
tattak, olly véggel, hogy az ottan ólálkodó, és
a' szárazra ki szállani igyekező *Brittusok* ellen vé-
delmezzék azon tartományokat. — A' miolta a'
Német tengerben fenn 's alá járkaló *Anglus* hajók
egynéhány felsőbb 's alsóbb rangú hajókkal meg
erősítettek, egész bátorsággal mutogattyák mago-
kat, 's méltan félhetni *Zelandiába* való ki szállá-
soktól, és ezen kívül is gyógyithatatlan sebet ej-
tettek a' *Niederlandiai* kereskedő Társaság testén.

A' *Párisi* kormányfzéknek azon végzését,
melly szerént, minden *A. Belgiumi* papi jószágok-
nak a' Fr. nemzet számára kellett adattatni,
minden úton módon igyekeznek a' papok meg erő-
leníteni. Kiváltképen az öreg Tanács körül ta-
possák a' földet, 's arra akarják venni, hogy az
500 személyből álló ifjabb Tanács végzését hé-
jába valóva tegye, 's maga voksa által meg ne
erősítse.

Itten is, tudnillik *Brüsszelben*, pompás innep
tartatott Aug. 27-ikén a' vének tiszteletére, a' melly
alkalmatossággal processióval menvén bé a' nép
a' törvény templomába 4 ösz és igen öreg férfiak,
's egy tisztes öreg affzony két lovas fél fedelű
hintóban kisírtettek oda bé, a' kik az árvák is-
kolajából való nagy reménységű, jó erkölcsű és

szorgalmatosan tanuló ifjatskák közt jutalom-pénzt osztottanak ki. A' templomban tartatott órátió után, a' várasnak nevezetesebb útzaín által menvén a' nép, az emlitett vének a' közönséges játék néző helyre vitettek, 's ott a' leg főbb helyre ültették.

Nagy Britannia.

A' Frantzia és Spanyol nemzet közt szerzett offensiva és defensiva alliantzia nagy szeget ütött a' *Londoni* ministerium fejébe, előre látván, hogy ez a' szoros szövetség nem másnak, hanem az *Anglia* koronának kárára tzelezzék. Egy Frantzia közönséges levél következő tikkelycit emliti ezen titkos alliantziának: 1) Ha a' két nemzet közül egyik vagy másik egy harmadik által ellenségesképen meg támadatik, leg oitan köteles lészén a' másik annak védelmezésére. 2) 15 első rangú hajókból álló flottával, 18 ezer gyalog, és 6000 lovas emberrel segiteni. 3) Hogy ez az alliantzia kiváltképen *Anglia* ellen légyen intéztetve s. a' t. — Illyenképen, a' mint ez a' Fr. közönséges levél magát ki fejezi, ollyba lehet tartani, mintha világosan hadat indított volna ez az öfzve szövetségzett két nemzet a' *Brittusiok* ellen.

Kell is ebből valaminek lenni, mivel a' *Madridi* udvarnál lévő *Anglus* követ *Marquis Butc* által *Londonba* küldetett, és Aug. 25-ikén oda érkezett hajós Kapitány *Gregory* olly fontos irásokat vitt oda magával, mellyek egyfzeriben négy óráig tartó kabinetbeli conferentiára szolgáltaták alkalmatosságot, mellynek végződése után egynéhány kurírok küldettek némelly Európai uralkodó udvarokhoz. — *Portugalliára* nézve is nem kevésbé szorgalmatoskodik a' *Londoni* ministerium, a' melly ellen nagyon köszörülük a' Frantziák fogaikat, bosszút akarván rajta állani a' Coalitióban lett részesülése miatt.

A' Parlamentum öfzve gyűllésének October

végére lett halasztatásából, *Gardner* és *Curtis* Admirálisoknak a' *Portsmouthi* kikötő helyből néhány hadakozó hajókkal lett ki menetelekből, minden *Nagy Britániai* Grófságokhoz az eránt küldetett királyi parantsolatból, hogy a' tartománybeli katonaságnak héjánósságát minden haladék nélkül potolják ki, a' *Hiberniában* táborozott katonaságnak a' tenger környékére való le telepítésekéből, 's több ezekhez nem békességre, hanem háboruságra tzeelőz környülállásokból és rendeléséből is azt a' következtést lehet ki húzni, hogy veszedelmes tengeri forgószél környékezi mostanában *Angliát*. — Attól is nem kevésbé tart a' ministerium, hogy a' *Jerseyi* sziget látogatására fognak a' Frantzia patrióták menni, mellyhez képest minden halászó hajók fel irattak, és senkinek közülök a' tenger partjától két mélföldnél messzébb el távozni, 's éjjelre ki maradni meg nem engedtetik. — A' nevezett szigetbe mostanában által ment Chouansok azt a' hirt vitték magokkal oda, hogy a' *St. Málói* kikötő helyben 100 fedeleiten hajó, 3 fregatta, 's több effélék pi-hennek, 's alattomban készülgetnek.

Ebben az esztendőben mind a' bőv aratás, mind az élet bé hordására tetetett jutalom által annyira meg bővült a' tizta búza, hogy tárhazat sem találnak annak elegendőt, és mivel sem gabona pálinkát főzni, sem hajport készíteni nem szabad, kevés a' gabona vásárlóknak a' száma, az arra pedig rendkívül alább szállott. — A' múlt October hólnapjától fogva 4129 étellel rakott hajók mentenek *London* alá.

Új *Polynésiának* *Anglusokhoz* tartozó coloniájából *Botanybayból* írják *Londonba*, hogy már ott is szép előmenetelt teszen a' mezei gazdaság, és barom nevelés, mellynek nagyobb tökéletességre való vitele eránt újabb rendeléseket tett a' fő kormányszék. — A' gazdaságnak ezt a' két hasznos ágát a' *Korsikai* szigetbe is által akarja plántáltatni, holott sok kövér mezőség, és makk termő erdőség találtatik.

Batáviai Respublika.

A' Hágai Nemzeti Gyűlés még most is az ott le telepedett Izraeliták jövő sorsának el igazításával bajoskodik. A' világosabb elméjű, és minden balvélekedestől üres tagjai a' Conventnek egélt erővel azon iparkodnak, hogy a' Zsidóságnak egyenlő jussai légyenek a' keresztyényekkel, és hogy félre tévén a' vallásbeli vélekedéseket, semmi külömbség ne legyen e' kettő közt. Ellenben egyfelől az uralkodó vallású papság, más felől a' Rabbik minden úton módon igyekeznek ezen idvességes dolognak meg akadályoztásában. Nevezetesen *Hamesveld* nemzeti biztos, és a' vallásbeli tudományak a' *Lejdoi* universitásban közönséges Tanítója, 's tzimborás társával *Lublinkal* együtt kemény beszédet mondottak a' Zsidóság jussainak reformatiója ellen, mellyben ki keresett de inkább szines mint valóságos okokkal akarták azt meg próbálni, hogy ezen változásból a' Zsidóságra semmi haszon, a' több keresztyény lakosokra pedig számlálhatatlan károk fognának következni.

Frantzia Ország.

A' Spanyol és Angliai Birodalom közt mostanában támadandó háborút el kerülhetetlennek lenni tartják a' *Párisi* közönséges levelek. Egyikből azt olvassuk, hogy az ottan lévő Prusszus minister *Sandos* úr egy magános de hiteles kez által íratott levelet vett volna *Madridból*, mellyben az adatik értésére, hogy a' Spanyol udvar világosan hadat izent az Anglus királynak; hogy az ott volt Anglus követ *Madridot* oda hagyta, és hogy a' hadat indító Spanyol manifestum 63 panaszoló tikkelyt foglal magában. — Meg vallyá ugyan a' levél író, hogy ezen manifestumot még ekkorig ki nem hirdettette a' *Directorium*, de azért meg sem lehet ennek valóságát kétségbe hozni, valamint a' Spanyol és Frantzia nemzetek közt végbe ment titkos alliantziának igazságát,

mellyről mindazáltal senki sem kételkedhetik. — Ezen háború (igy okoskodik egy *Párisi Journalista*) újabb változásokat fog Európának politika körülállásaira nézve szülni, mivel ha szinte az egyesült Spanyól, Frantzia és Belga tengeri erő elegendő legyen is az Anglus tengeri erőnek meg erőtlenítésére: mindazáltal könnyen meg történhetik, hogy más hatalmasságok is részesülők fognak ebben a' háborúban, 's ilyenképen nemcsak nem siettetődik, hanem mind jobban jobban akadályoztatik, és halasztódik a' mostan hadakozó nemzetek közt szereztetendő békesség dolga.

Az el múlt August. 30-ikán tartatott közönséges audientzián, bé mutatta a' hadi dolgokra ügyelő minster a' Directoriumnak, a' *Buonaparte* Generális testvér öttse, *Berthier* Generális Adjutánsa, és még egy más Generális Adjutáns által kísértetvén a' Német és Olasz Országi külömbkülömbféle tsatákban nyert zászlókat. (A' felső Palatinatusban, és *Frankóniai* kerületben nyerteket bizonyosan bé nem fogja bé mutatni). Az általa mondatott beszédje által nagy kedvességet talált a' jelenlévő belső és külső Országi ministerek előtt, mellyre a' Directorium előülője is válaszolván mind a' két Generális Adjutánsst, mind a' *Buonaparte* öttset meg ölelte 's meg tsókolta. — Ezen alkalmatossággal közlötte az ifjabb Tanátsal a' Directorium azon planumát is, melly szerezént a' békességes időkben 170 ezer főből fog a' Frantzia Respublika hadi népe állani, mellynek taplalására eztendönként 100 millió liver kívántatik.

A' fent említett Generális Adjutánsok, és testvér öttse által küldött jelentésében arról tudósította *Buonaparte* Generális a' Directoriumot, hogy a' *Mantuai* katona őrizet két vesben tsapott volna ki, de mind a' kéttzer vissz nyomatott, és azokat, a' kik a' vár előtt való sántzaikban feküdtének meg támadta 's meg verte volna *Serrurier* Generális. Ezen tsata közben, a' mint *Buonaparte* írja, ő is el kezdette, 's 80 ölnire ásatta a' futó sántzokat, a' yárból ki lövetett rettentő

kártátsoknak tüzes zápora alatt. Ahozképest ő is mindjárt bombi és tüzes golyóbisokat repitetett bé a' városba, a' mellyek által gerjesztetett tűz, sok épületeket, nevezetesen a' vámházat, a' Gr. *Kollaredo* palotáját, és egynéhány klastromokat meg emésztett. Ennek meg szünése után ismét egy trombitást küldött bé a' várbeli Commandáns-hoz azon erőségnék fel kérésére, de valamint elsőben, úgy most is üres kosarat kapott. — *Buonaparte* reményli, hogy nem sokára alacsonyabb hangon fogna a' Cómmandáns beszélni. (Nints oka, mind elesége, mind fegyveres embere, mind munitziója elegendő lévén; e' mellett Gr. *Wurmser* is közelgetvén annak ostrom alól való fel szabadítására).

Az utolsó, tudnillik, az Aug. 29-ikén támadott *Párisi* zenebonáról im' ezeket olvassuk egy oda való közönséges levélből: „Viradtakor sok ember fejér kokardát, avagy bokkrétát hordott a' kalapja mellett, a' külső városokban, a' nevezetesebb útzaknak szegeletein lévő házaknak falaira ilyen irások ragasztattak: *Éllyen XVIII Lajos király! vesszen el az 1795-dik esztendőbeli Constitutió! Hallyanak meg a' Respublikánusok! A' Sz. Antal* nevű külső város kapujára egy három lilomos fejér zászló, 's e' mellé egy hirdetmény volt fel függesztetve, mellynek rövid értelme e' vala: Mindenek készen vagynak derék *Párisi* ifjúság, mutassátok meg királyotokhoz való szereteteket, végtére ismét a' királyság napja tündöklik Fr. Ország felett s. a' t. Ugyan ezen közönséges levél azt jegyzi meg ezen zenebonáról, hogy az igea kevés követőket talált volna *Párisban*; és hogy nem másnak, hanem a' Jakabinusok fortélyának kellett az tulajdonítani, a' kik ez által is gyűlölségesebbekké akarták a' királyt kívánókat a' nemzet előtt tenni.

A' fent nevezett napon titkos-gyűllést tartván az ifjabb Tanács, a' Directoriumnak azt a' két fontos jelentését olvastatta fel, mellynek egyike a' Fr. Respublika és Spanyol király közt kö-

tött szoros offensiva és defensiva alliántziát, a' másika az Országban lévő hadi truppoknak szomorú állapotját tárgyazták, mellyek néhány hónapoktól fogva sem zsoldot, sem semmi eleséget nem kaptak; sőt a' mi több, még az ispotályokban lévő betegeknek számokra sem lehetett eleséget és gyógyító szereket adni. Ezen jelentés végén ekként nyilatkoztatta ki magát a' Directorium: Nemzeti képviselők! kérünk titeket, fordítsátok figyelmetességeteket belső seregeinknek ezen szomorú állapotjára. — Külső armádiaink tulajdon győzedelmeiknek gyümölsével élnek, azért szükség belső seregeinkre fordítani gondviselésünket, mellyek egyedül hazájoktól, mint ennek védelmezői, várják a' segítséget s. a' t. A' Directoriumnak ezen jelentésére nagy láрма esett az ifjú Tanács gyűlésében, képtelenségnek lenni láttatván annak tagjai előtt, hogy a' belső katonaság számára adatott nagy summa mellett is szükségét szenvedhet az.

A' *Bádeni* Marchióval kötött békességet helybe hagyta ez az ifjú Tanács, melly az öregebb Tanács jóva hagyása után fog közönségessé tétetni. —

Hoche Generális a' *Vendeistáknak* és *Chouansoknak* meg győzője, *Párisban* egynéhány hetekig tartott mulatása után *Angersbe*, vagy *Andegavumba*, a' *Mayenni* és felső *Ligerisi* olztályoknak fő városába ment, a' napnyugoti olztályokban általa szereztetett tsendességnek álhathatos fundamentomra való építetésére. — Az ő alatta vitézkedett *Vendei* seregek rész szerént az *Olafz*, rész szerént a' *Német Országi* Fr. armádiához küldettek.

Egy *Frantzia* *Financialis* embernek *calculusa* szérent 1791 dik esztendőben 280,437,000 liverre ment a' *Frantzia* Ország *passiva* adossága, most pedig 325 millióra megyen, és így ambár a' papság, az emigransok, számkivettettek, és a' guillotine éles kése által meg ölettek örökségeik által egynéhány millióval szaporodott a' nemzeti

kassának jövedelme: még is mindazáltal nemcsak semmit nem kevesedett, sőt inkább meg lehetőszen öregbedett annak adóssága.

Eszaki Amerikai szabad Respublika.

Ezen 12 tartományokból álló szabad Statusnak fő helysége, *Filadelfia*, *Pensylvániának* népes és szép kereskedő városa, és az *Amerikai* Congressusnak, az az, Nemzeti Gyűlésnek örökös helye. — Innen azt írják a' múlt Juliusban, hogy *Charlestownban* (magyarúl *Károlyvar*) *Karolina* tartománynak fő, erős, népes és kereskedő városában Jun. 13-ik napján tűz támadván, 300 házak lettek hamuvá, 's az által 400 familiák károsítottak meg, mellyeknek rész szerént a' közönséges épületekben, rész szerént a' templomokban adattatott szállás. Ezen szerentsétlen familiáknak fel segélesek végett, egy különös Commissiót rendelt ki a' *Filadelfiai* Congressus, a' melly a' tehetősebb és birtokos lakosoktól eleséget, pénzt, 's epületnek való fát gyűjtett öszve szerentsétlen polgártársainak számokra, 's egy szersmind azt a' projectumot tette a' Congressusnak, hogy ennekutánna a' nevezett városban tsupán kőből építenének a' házak. Ezen tűz által okoztatott kár másfél millió font sterlingre tétetik. — Az égés után nyóltzad nappal két helyen találtatott tüzes materiából ki tettett, hogy nem történetből esett hanem gonosz kezek által gerjesztetett tűz volt az.

Elegyes Dolgok.

Az *Ehrenbreitsteini* erős vár rettenetes tüzet adott Aug. 22-ik napján az azt ostromló Frantziákra. — Egy *Londoni* dáma utolsó testamantomában azt a' rendelést tette magáról, hogy lelketlen teste égettessen meg, és hamvai urnába, az az tserép edénybe fel szedetvén, tétessenek a' temető kertbe. Ezt pedig azért mivelte, hogy az ő példája által mások is fel indittván, holt-

jaik testeknek meg égetése által távoztassák el a' sirokba temetett dög testekből ki jövő, és a' levegő eget meg rontó ártalmas gőzölgéseket. — *Salicetti Fr.* Commissarius számos Korzikabeliekkel *Livornóba* ment Aug. 29-ikén, a' kikről az a' hír repdes Olaszországban, hogy ők parantsolatot vettek volna a' *Párisi* Directoriumtól a' nevezett szigetbe való bé ütésre, az ott Brittusok ellen fel támadt 8000 főből álló patrióta seregnek segítségére. — *Károly* kir. herczegnek *Würtzburgba* Sept. 4-ikén lett bé menetelekor az egész tanács éleibe ment, érdeme szerént való tiszteletére, melly indulatját nemcsak kegyelmesen vette ő herczegsége, hanem velek együtt fel ment a' Tanács házába, 's onnan a' kastélyba, holott mindent szemesen meg szemlélt. A' nézésére öszve gyülekezett nép szüntelen ezt kialtozta örömeben: *Ellyen a' Császár, ellyen Károly fő herczeg Német Ország meg szabadítója.* — *Bamberg* városának ellenségtől lett ki üresitetése után egynéhány 100 szeker kenyéret küldöttek a' felső Palatinatusbeli helységek az őket inségekből ki mentő Cs. K. seregek számára. — Sept. 8-ikát meg előzőtt éjjel, éjfél után 3 órakor lódúltak ki a' *Brantziák* *Frankfurtumból*. Az ott vólt *Fr. brigade* Generális *Duvignot* onnan lett el futása előtt egy nappal egy hirdetményt tétetvén közönségesse meg hazuttolta a' Cs. K. *ármádiának* győzödelmeit, azt mondván, hogy semmit nem tarthatnak az ő onnan lejendő el menetelektől. — Az *Ejchstaedti* herczeg püspök *Gretzben* tartózkodik. — A' felső *Saxóniai* kerület és a' *Fr. Respublika* közt végbe ment békességes szerződés után, mind a' *Rudolstadt*, mind a' *Reufzi* *contingentialis* truppok oda hagyták a' *Moguntzai* várat, mellyben néhány hónapoktól fogva őrizetben vóltanak. — A' *Svéviai* kerületbeli Gyűlésnek azon panaszaira, hogy az ő katonáik fegyvereiktől, zászlóiktól meg folztatnak, az *Ulmai*, *Lindau* és *Memmingeni* fegyveres táruk ki üresitetek, hasznát vehető ártillériaik a' vízbe hányattak, a' *Regenspurgban* lévő követjeik által küldött írásaiknak petséttyeik fel szag-

gattattak, és el fogattattak: azt válaszolta *Károly* fő hertzeg, hogy azon kerület maga viselete a' Constitutióval ellenkezik; hogy a' Császár és Német Birodalom eránt való kötelességeiről el felejtkezett, és hogy az ellenséggel lett meg békélése által gyalázatos, és az időnek semmi viszonyosságai által el nem törültethető jeleit adta maga bátortalanságának és kitsinyfzivűségének. — A' *Svébiai* kerületben lévő klastromok és apatúrások könyvtárainak meg vizsgáltságokra egynéhány Commissariusokat küldött a' *Párisi* Directorium, a' mellyekben találtatandó nevezetesebb könyvek és ritkaságok *Párisba* fognak szállittatni. *Drezsdában* annyi a' sok emigrans Frantzia pap és uraság, hogy minden vendég fogadók dugva vagynak velek. — Azok a' kiknek passzusok nintsen a' *Prussziai* kormányszékektől, által nem bortsáttatnak a' *Prussziai Silésziába*. — A' Cseh Országai Rendek 40 ezer embert állítanak ki Fels. Urunk szolgálatyára.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Magyar Ország.

*Győr*ből Sept. 9-ik napján. Ezen Sz. Kir. Váras nemes Magistratussa vévén a' Fels. Helytartó Tanátsnak a' Fr. háború eránt Ország szerént ki bortsátott, 's egyedül a' segedelemre élelztő levelet: leg ottan magok bé járták a' várust, 's annyira fel buzdították a' Népet Fels. Fejedelmünk segítésére, hogy mind a' Nemesek, mind a' polgárok, nemtsak tehetségekhez képest egy formán adakozni kélzék vóltak, de sokan, a' szükség úgy hozván magával, életeket is kélzék lésznek a' Felsége, 's a' Haza védelmezése mellett fel áldozni. Ahozképest az eddig esztendönket fizetni szokott 2800 forintból álló adajakat 4850 forintra szaporították, és ezt nemtsak most, hanem a' háborúnak végződéséig, mindenkor fizetni kélzék lésznek; ezen kívül a' Nem. Váras kasszájából 1000 aranyak effective le is fizettettek, és a' szegényebb sorsú nemes és nemtelen lakosok 563

forintoknak, 's 30 krajtzároknak öfzve fzedésére, 's le fizetésére kötelezték magokat.

E' mellett, noha eddig is igen szorgalmatos volt ez a' N. Város az ő Felsége hadi szolgálatjára való recrutirozásban, úgy hogy, ezen háború alatt már 103 alkalmas legényt állított ki a' gyalog regementek héjánosságának ki pótolására: még is mindazáltal mostan is tsinos verbunkot állítván fel, 10 napok alatt 16 válogatott ifjat avatott bé a' katonák közé, sőt, a' mi több, valahol a' városban alkalmas legényt látnak a' N. Magistratus tagjai, meg szállítják 's ő Felsége hadi szolgálatjára serkengetik. — Egy Királyát, 's édes Hazáját buzgóan ízerető itt lakó jó hazafiú 10 katona ki állítására kötelezte magát.

Szatthmár Vármegyéből Aug. 31-ik napján. Igazán mondják a' Magyarok példabefzédben, hogy a' viznek nintsen rakontzója. Egy Szatthmári szegény ember a' napokban meg indult gyümölcsös kertje felé egy lovas talyigán feleségével és egy gyermekével együtt. Útjában lova iktatása végett talyigástúl együtt bé ment a' Számos vizébe, de olly helyen talált meg állapadni, a' hol kottyanó vala a' viz, melly a' talyigáját fel fordítván, a' felesége gyermekével együtt a' vízbe fordult. A' szegény ember ijedtében ki kapván gyermekét a' vízből a' szárazra vetette, azután felesége után iramodván, ezt is meg kapta, de ez haldokló állapotjában úgy magához szoritotta a' férjét, hogy tellyességgel ki nem menekedhetett kezei közül, és így mind maga a' szegény ember, mind felesége terhével együtt a' vízben fúltak.

A költsönt, ha mind későre is meg szokták fizetni. Régenten a' szegény Móses úgy meg talált kullantani egy Egyiptombeli embert, hogy mindjárt szörnyűhalált holt. Egy S. U—kon lakó Orofz a' napokban úgy főbe üti Móses Zsidót, hogy mingyárt a' más világon nyitotta fel homályos szemeit.